

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

V МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

12 – 13 жовтня 2017 р.

**ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА
ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ**

Видання присвячене

115-річчю Одеської національної академії харчових технологій

**та 5-річчю Навчально-наукового інституту прикладної
економіки і менеджменту ім.Г.Е.Вейнштейна**

м.Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції 12-13 жовтня 2017р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2017. – 291 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Науковий редактор Каламан О.Б. – директор ННПЕіМ ім.Г.Е.Вейнштейна ОНАХТ

Редакційна колегія:

Ангелов Г.В. – д-р філософії, проф., Агеева І.М. – к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. – д.е.н., доц., Купріна Н.М. – к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. – д.е.н., проф., Павлов О.І. – д.е.н., проф., Рогатіна Л.П. – к.с.н., доц., Савенко І.І. – д.е.н., проф.

Рекомендовано до видання Вченою Радою Одеської національної академії харчових технологій протоколом № 3 від 03.10.2017 р.

Матеріали додаються за оригіналами рукопису
Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та сутність
наданих матеріалів

міжнародної науково-теоретичної конференції, (Одеса, 12-14 жовтня 1994 р.). – Одеса: Південноукраїнський педагогічний університет ім. К.Д.Ушинського, 1995. – 99 с. – С. 67.

5.Лар'яновський І.С. Інтегральний аксіологічний підхід до оцінки науково-технічної діяльності / І.С. Лар'яновський // Науково-теоретичний альманах «Грані». – 2016. – №3. – С. 37-42.

6.Ларьяновский И.С., Дейнеко Н.И. Ценностный аспект формирования экологической культуры студентов инженерных специальностей / Ларьяновский И.С., Дейнеко Н.И. // Тези доповідей XXV науково-методичної конференції викладачів ОДАХТ. – Одеса: Видавничий центр ОДАХТ, 1994. – 124 с. – С. 109.

7.An identification of pragmatic principles: Final report [Електронний ресурс] / [International Council on Systems Engineering]. – Режим доступу: www.incose.org/ProductsPubs/pdf/techdata/PITC/PrinciplesPragmaticDefoe_1993-0123_PrinWG.pdf.

8.Blanchard B.S., Fabricky W.J. Systems Engineering and Analysis / B.S. Blanchard, W.J. Fabricky. – [fourth edition]. – Pearson Prentice Hall, Upper Saddle River, NJ, 2006. – P. 1-150. – (Web version)

САМОРЕАЛІЗАЦІЯ В ПРОФЕСІЙНІЙ СФЕРІ

Михайлова В.Л., к. ю. н., ст. преп., Мельник Ю. Н., к. ф. н., доцент
студ. Ихтияр Самет (Турція)

Одесская национальная академия пищевых технологий

Професійна сфера, безсумнівно, є однією з основних сфер життєдіяльності. Нерідко її відзначають як провідну сферу самореалізації особистості. Термін «самореалізація» стосовно професії почав використовуватися в середині двадцятого століття. Однак він використовувався тільки декларативно, оскільки на той момент у довідковій літературі було відсутнє визначення самореалізації особистості тому сутнісного наповнення термін не отримав.

Разом з тим, стосовно до професійної сфери використовується ряд близьких понять. До них можна віднести такі, як «успішність», «ефективність» та «продуктивність». Але поряд зі схожістю кожне з визначень цих понять, що характеризують свій аспект життєдіяльності, не дає уявлення про життєдіяльність в даній сфері в цілому (як щодо суспільства, так і щодо особистості). Як, наприклад, вони не відповідають на питання: якою ціною була досягнута успішність, ефективність? Адже не виключено, що наслідком стало явище професійного вигорання.

Цілком закономірно, що останнім часом виникає інтерес до проблем психологічного здоров'я особистості як необхідної умови повноцінного забезпечення професійної діяльності. В результаті виникає необхідність у введенні інтегрального показника, за допомогою якого можна було б в цілому характеризувати життєдіяльність в професійній сфері. Саме в якості такого показника і виступає самореалізація особистості, оскільки в критеріях самореалізації відображені такі важливі для життєдіяльності в професійній сфері

показники, як корисність (продуктивність) і задоволеність (як необхідна умова позитивного самопочуття) стосовно особистості та соціуму. Дані обставини дозволяють обмежити (зафіксувати) проблемне поле дослідження, враховуючи, що продуктивність часто розуміється як успіх і об'єктивна умова, а задоволеність, в рамках гуманістичної психології, - як суб'єктивна. Самореалізація особистості є важливим показником життєдіяльності особистості, її життєвого шляху (як окремої частини, так і життєвого шляху в цілому). У зв'язку з цим нам особливо близькі положення теорії, які закладають методологічну основу для розуміння самореалізації в професійній сфері як в одній з основних сфер життєдіяльності. Звернемося до розробленої фундаментальної системи уявлень про людину: багаторівневої та цілісної в руслі методологічних питань розвитку та саморозвитку, що є необхідними атрибутами самореалізації особистості в основних сферах життєдіяльності та безпосередньо в професійній сфері.

Цілісність – є одним із ключових понять в методології, це визначальна характеристика самої людини як предмета пізнання. Отже, цілісність є необхідною умовою для формування методів її вивчення (комплексний підхід дослідження людини) та опису (нове синтетичне людинознання).

Незважаючи на те, що мета дослідження вимагає зосередитися на окремих аспектах цілісності людини, виділяючи: цілісний складний саморегулюючий організм на рівні фізіології і психофізіології, цілісну особистість на рівні вивчення інтропсихічного, цілісного суб'єкта (автора) діяльності на рівні інтерпсихічного; ми не повинні забувати, що кожне з перерахованих вище понять є не більше ніж масштаб розгляду цілісної людини. Кожен з цих методично виділених аспектів при вивченні вимагає застосування відповідного методологічного апарату, своїх методів та своєї мови опису, внаслідок чого виникає ілюзія об'єктивного існування автономних частин, взаємопов'язаних, але незалежних один від одного. При цьому з поля нашого зору часто зникають саме системні ефекти, які багато в чому визначають життєдіяльність цілісної системи та всіх її компонентів.

Цілісність є не тільки методологічним, а і, до певної міри, метаметодологічним принципом, що визначає структуру побудови системи людини, де діяльність, розвиток та цілісність ніколи не проявляються окремо, але завжди взаємно обумовлюють один одного. Так, наприклад, розвиток за допомогою життєдіяльності людини обумовлює побудову цілісності (цільності) особистості. Цільність особистості не природний дар, а соціальна якість психологічного розвитку особистості яка історично утворюється, а цілісність людського розвитку, в свою чергу, є її специфічна властивість. Говорячи про особистість як про структуру, що має складну ієрархію, з урахуванням цього принципу ми повинні відзначити, що становлення такої ієрархії поряд зі становленням цілісності особистості відбувається поступово, в процесі її розвитку та діяльності.

Розвиток та його закономірності є одним із основних аспектів дослідження самореалізації в професійній сфері. При цьому кожному аспекту розвитку повинна приділятися особлива увага. Розвиток організму повинна розглядатися з точки зору генетичного підходу, наступності філо- та онтогенетичного розвитку.

Розвиток особистості людини вимагає особливої уваги, так як і взаємозв'язок особистісного компонента з усіма іншими аспектами цілісної системи людини, та має визначальну (за допомогою діяльності) роль для формування і розвитку людини [5, 6 10, 12]. У свою чергу, сама особистість є продуктом індивідуально психічного розвитку, що виступає в трьох планах: онтогенетичної еволюції психофізичних функцій, становлення діяльності та історії розвитку людини як суб'єкта діяльності, пізнання, спілкування та життєвого шляху людини [12, 14].

Далеко не всякі прояви особистості її характеризують як особливу індивідуальність. Ряд цих проявів носить тимчасовий, перехідний характер, обумовлений будь-якою окремою умовою та обставиною життя. Такий прояв життя потрібно назвати ситуаційними особливостями особистості, на відміну від характерологічних особливостей. Лише тоді, коли ситуаційні зміни особистості стають разом з тим рисою характеру, по ним можна судити про особу, характеризувати ними особистість. Таким чином, використовується особистісно-ситуаційний підхід для пояснення особливостей становлення особистості.

Основний зміст характеристики людини складають життєва спрямованість, що виражається в життєвих цілях, та образ дій, що виражається в стильовій своєрідності дій. Характерним в людському відношенні для кожної окремої особистості буде лише її прояв, який виражає основну життєву спрямованість та проявляється у своєрідному для кожної особистості образі дій [6]. Це повертає нас до характеристики людини як цілісного діяча, автора діяльності, як особистісно-утворюючого фактора, при цьому цілісність людини проявляється у володінні цілями, в усвідомленні цих цілей життя, в здійсненні їх на практиці [6, с.15]. Таке трактування співзвучно нашому розумінню актуалізації самореалізації особистості на життєвому шляху, знайшло своє відображення в моделях самореалізації: актуалізації і структурно-функціональної моделі [15] і в цілому в мотиваційно-смісловій концепції самореалізації [19].

Індивідуальне поєднання життєвих цілей та образу дій, їх безпосереднє взаємопроникнення становить самотність, оригінальність людини, являючи собою те, що багато сучасних гуманістичних психологів назвали б автентичністю: «безпосередність взаємопроникнення цілей та дій створює відому природність поведінки, благородну простоту в стосунках людини з дійсністю» [6, с. 1]. К.Роджерс безпосередньо пов'язує самотність з цілісністю, але сполучною ланкою є специфічні особливості людської особистості, що відображають її основні характеристики як суб'єкта діяльності: «Оригінальність і цілісність складають дві сторони одного й того ж, єдності життєвої спрямованості та діяльності»[1].

Таким чином, ми переходимо до третього основоположного принципу, до своєрідної теорії діяльності та людини як її творця – суб'єкта.

Діяльність – це, перш за все, дії та вчинки особистості, що базуються на внутрішньому її змісті, основним втіленням якого є світогляд. Вчинки і дії мають в своїх підставах наміри, внутрішні спонукання (інтереси і потреби) та переконання. Подібні ідеї та світогляд в цілому через спрямованість визначають зміст вчинків, а збагачені індивідуально-своєрідною реалізацією являють собою характер, а через нього – особистість.

Характер в цьому контексті є продуктом сукупного впливу світогляду та конкретно втілюваної діяльності та являє собою спосіб свідомої діяльності людини. При цьому характер, що є спочатку продуктом розвитку особистості, сам стає умовою її подальшого розвитку. Формування характеру дозволяє та усуває багато внутрішніх протиріч в особистості, роблячи її психологічно монолітною, цільною, єдиною. Слід підкреслити, що, незважаючи на цю взаємну обумовленість, очевидна свідомо роль людини як творця власної особистості, що виявляється в прийнятті того чи іншого світогляду, конкретному втіленні останнього в конкретних вчинках і діяльності та в формуванні (саморозвитку) цілісності особистості. При чому ця ціль досягається не відразу, оскільки вона є продуктом суспільної діяльності самої людини, історії її свідомої діяльності.

Сучасні біографічні методи вивчення психології людей, в тому числі відома теорія критичних життєвих подій (КЖС), перегукуються з аналізом способу життя та свідомої діяльності. В теорії КЖС йдеться про провідну роль власних вчинків особистості у формуванні та зміні способу життя, отже, і внутрішнього суб'єктивного образу світу особистості. Біографічний метод вивчення людей показує, як змінювався їх характер разом зі зміною їх способу життя та діяльності. Протягом життя у кожної людини в результаті її власних вчинків складається визначений спосіб життя та діяльності, виражений суб'єктивно в певному образі почуттів, міркувань, спостережень, спонукань.

Так як спосіб життя є обставини політичні, правові, господарсько-економічні, побутові, моральні в своїй динамічній взаємодії, людина змінює перебіг власного життя, вносячи в відомий образ життя нові обставини. Подібні нові обставини – «події» в житті людини, особливо ті, які реалізуються за участю самої особистості, внаслідок її вчинків, змінюють структуру реальних відносин особистості, спонукаючи її до активних дій та обумовлюють таким чином істотні, суттєві зрушення у внутрішньому суб'єктивному житті людини. У зв'язку з цим є необхідність особистої відповідальності та цінності для розвитку характеру і всієї особистості людини кожного окремого дня її життя.

Ці закономірності розвитку поширюються на особливості формування та розвитку психіки і свідомості. Суспільне існування та діяльність особистості визначають спосіб розвитку її свідомості. Складаючи необхідну найважливішу ланку в діяльності людини, свідомість не тільки утворюється при певних обставинах, а і перетворює їх в практичну діяльність. Психіка та свідомість людини, спосіб життя та діяльності, який визначає особливий її психічний склад, не може набути особливі закономірності розвитку.

Методологічні питання розвитку і саморозвитку мають безпосереднє відношення до проблем самореалізації особистості. Саме тут проявляється глибина людської особистості як міра її багатства. Саме тут потрібна внутрішня психологічна робота із саморозвитку особистості. При цих умовах здійснюються можливості розвитку «Я» за допомогою власних зусиль, співдіяльності та співтворчості. В цьому і є сутність цих зусиль. У цілісності виявляються збалансованість та гармонійність розвитку різних аспектів особистості шляхом застосування цих дій, спрямованих на розкриття генетичних індивідуальних та особистісних потенціалів, відповідно до визначення самореалізації особистості.

Створення концепції людини як цілісної та діяльної і становить сутність сучасного етапу розвитку психології особистості, дана стаття дає новий поштовх психологічній думки і в новому світлі актуалізує методологічне осмислення, виводячи його на більш високий рівень розвитку. Розгляд проблеми самореалізації в професійній сфері життєдіяльності з позицій людини цілісної і діяльної дає нові можливості для її вивчення, акцентуючи саморозвиток особистості як необхідний атрибут самореалізації.

Життєвий шлях – це не тільки рух людини вперед, але і рух вгору, до вищих, більш досконалих форм, до кращих проявів людської сутності.

ENHANCEMENT OF EMPLOYEES' MOTIVATION WHILE IMPROVING MANAGEMENT SYSTEM

O. Muhailovska, teacher

Kyiv national university of trade and economics

Методологія роботи базується на дослідженні наукових праць з теорій Маслоу, Алдерфера і Локке. Дві теорії потреб мотивації порівнюються, співставляються, аналізуються на основі досліджень, що підтримують або спростовують певну точку зору. Теорія встановлення мети аналізується як протилежний підхід до теорії потреб. Важливим є введення в науковий обіг в Україні близько семидесяти праць сучасних англомовних авторів з досліджуваної теми.

Ключові слова: мотивація, теорія встановлення мети, теорія потреб, продуктивність праці.

The methodology of the article is based on research of academic works on Maslow's, Alderfer's and Locke's theories. Two need theories of motivation are compared and contrasted as well as contested by supporting and not supporting research articles. The goal setting theory was presented from the points of view of many researchers in a form of contrast approach to need theories.

Problem statement. Challenges in motivation are very relevant issues widely studied both theoretically and practically, which is possible to observe looking at vast volume of scientific research. Based on many studies, experience, analyses of similarities and differences of many theories, it is possible to improve practical aspects and to recommend how to improve managing process and productivity. Analyses of the latest research and articles.

There are a lot of scientific research on challenges in motivation, which demonstrates its relevance. The most important input was made by A. Maslow, K. Alderfer and E. Locke. In the first part of the article Maslow theory of need is described, followed by EGR theory of Alderfer and goal setting theory of Locke. The studies of more than 50 different authors are used in the research as well. There are academic articles in English language by European and American authors, which the current article brings into academic research into Ukraine. Purpose of the article. To analyze current knowledge and understanding of issues connecting to motivation in English language literature.

61. РОЛЬ КУЛЬТУРНОГО ТА ЕКОНОМІЧНОГО ФАКТОРУ У ПОКРАЩЕННІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ	172
Хмура О. Г.	
62. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ	174
Купріна Н.М.	
63. СТРУКТУРИЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ «ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА»	177
Покровська Н.М.	
64. МАРКЕТИНГОВЕ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ВИНОРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ	181
Бондаренко С.А.	
65. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	184
Васьковська К.О.	
66. ОСОБЛИВОСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ КОНДИТЕРСЬКОЇ ГАЛУЗІ	186
Дідух С.М., Слюсаренко К.С.	
67. ДІАЛЕКТИКА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОЮ СПРАВЕДЛИВІСТЮ	189
Ангелов Г. В., Кирилюк О. С.	
68. РОЛЬ КУЛЬТУРИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ	193
Ангелов Г. В., Соловей А. А., Шубаба М.	
69. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖЕРА	197
Ангелов Г.В., Соловей А.О.	
70. СЕМЬЯ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ И ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ	201
Ангелов Г.В.	
71. ГРАЖДАНСКОЕ ОБЩЕСТВО И СОЦИАЛЬНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ МАСС	209
Ботика Т.С.	
72. ВСЕ НАЧИНАЕТСЯ С ДЕТСТВА: ВОЗРАСТНАЯ СПЕЦИФИКА ФОРМИРОВАНИЯ ТРУДОЛЮБИЯ	212
Ханс – Курт Либерштет, Ангелов Г.В., Алхури Юсеф	
73. СІМ'Я У ФОКУСІ ФІЛОСОФІЇ СОЦІАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ	216
Іванов Є. В.	
74. ЩОДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МОЛОДОГО ВЧЕНОГО ТА ІНЖЕНЕРА	221
Лар'яновський І.С.	
75. САМОРЕАЛІЗАЦІЯ В ПРОФЕСІЙНІЙ СФЕРІ	225
Михайлова В.Л., Мельник Ю. Н., Ихтияр Самет (Турція)	
76. ENHANCEMENT OF EMPLOYEES' MOTIVATION WHILE IMPROVING MANAGEMENT SYSTEM	229
О. Muhailovska	
77. ДІАЛЕКТИКА ВЗАЄМОВІДНОСИН ПРАВ ТА ОБОВ'ЯЗКІВ: ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	234
Мордовець М. В.,	
78. РОЛЬ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ У РОЗБУДОВІ: ПРОБЛЕМИ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	237
Орлова В. О., Михайлова В. Л.	
79. КОМПАРАТИВІСТСЬКИЙ ЕКСКУРС У СУТНІСТЬ ДОГОВОРУ У НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТАХ ДЕЯКИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВ	242
Осадча І. А.	
80. СОЦИАЛИЗАЦИЯ И САМОИДЕНТИФИКАЦИЯ ЛИЧНОСТИ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ	245
Стояно О.А.	
81. ПІДВИЩЕННЯ МОРАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ НАРОДУ – ДОМІНАНТНИЙ НАПРЯМОК ЙОГО САМООЧИЩЕННЯ ВІД КОРУМПОВАНOSTІ	249